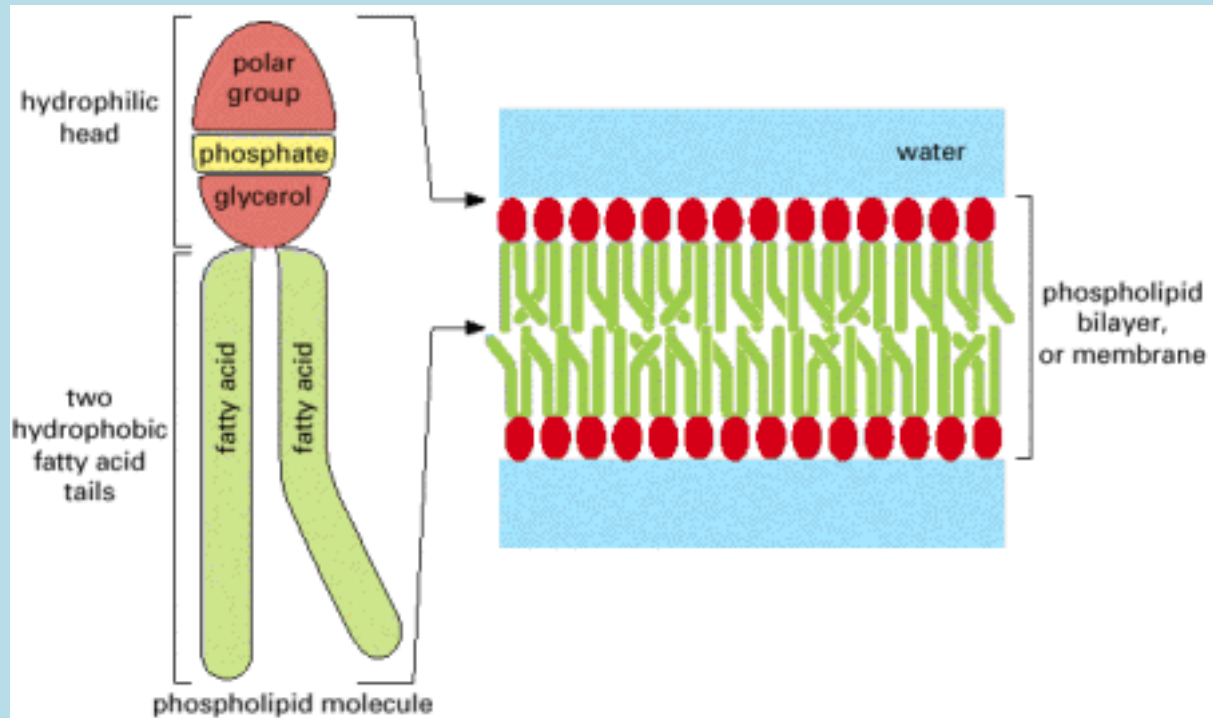

Autoorganizace

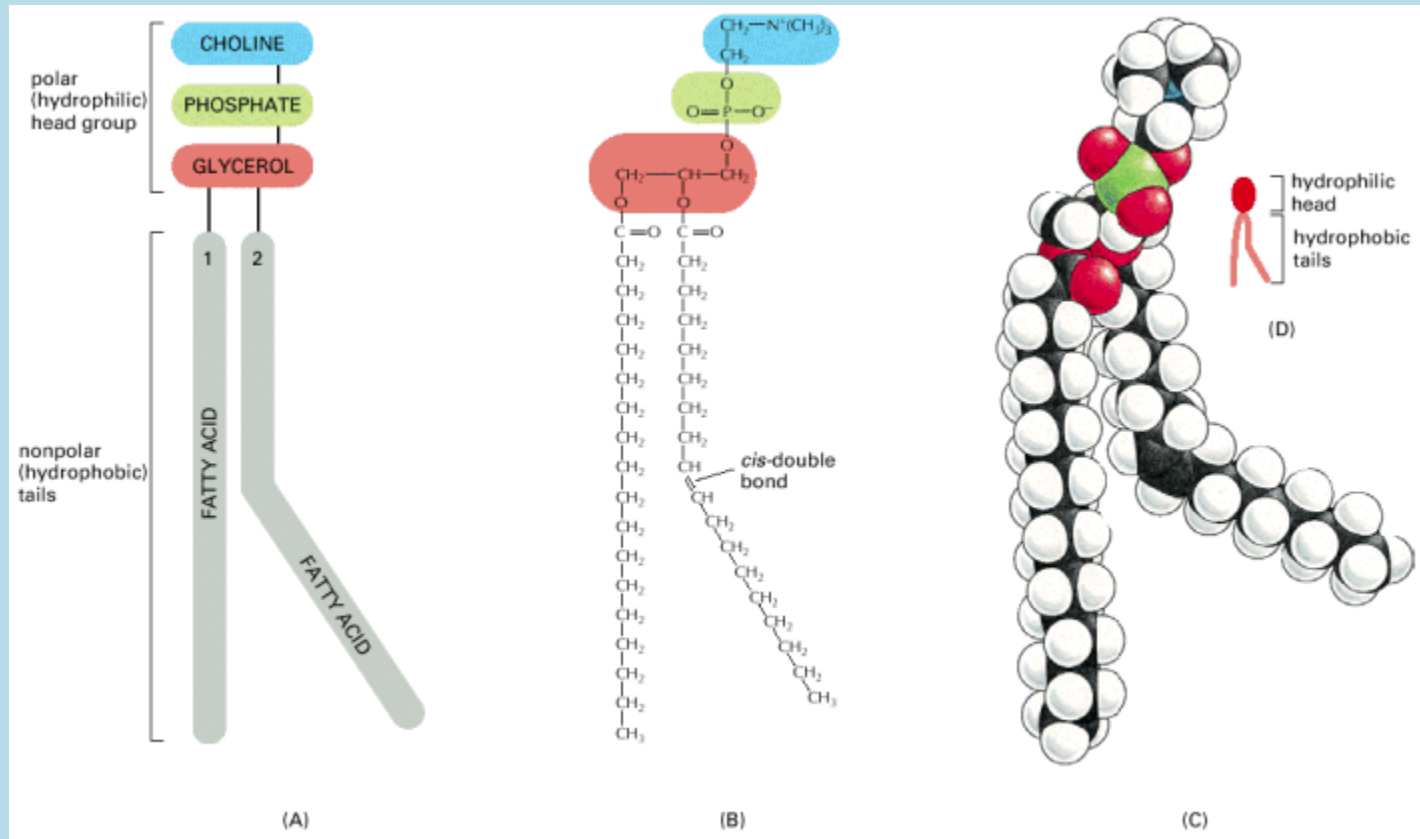
Lipidická dvouvrstva

Osmóza

Schematický nákres molekuly typického membránového lipidu

Molekula fosfatidylcholinu

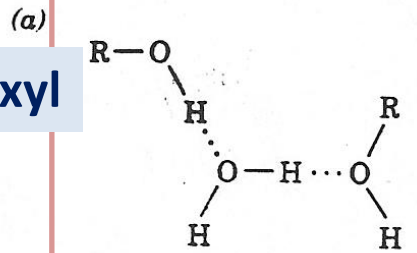

Vodíkové můstky

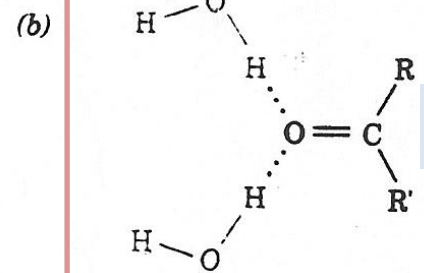
mezi skupinami vody

a hydroxylem (a), oxoskupinou (b), karboxylem (c) a aminoskupinou (d)

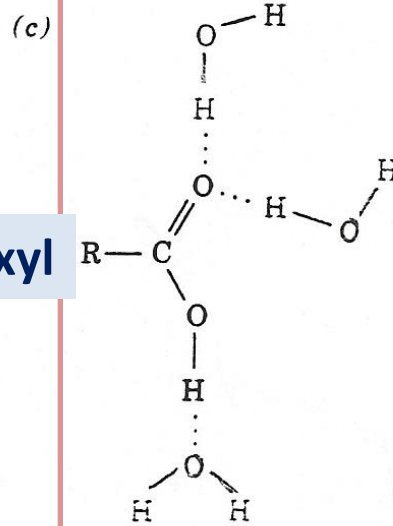
hydroxyl

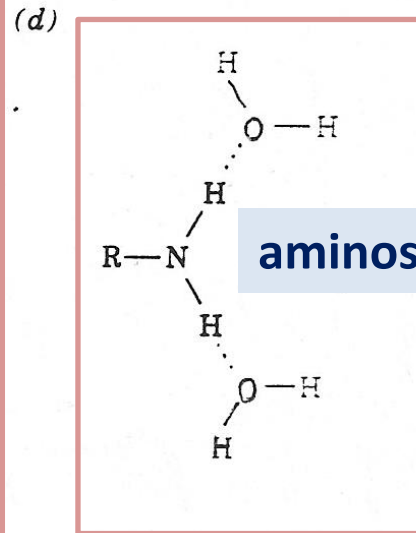
oxoskupina

karboxyl

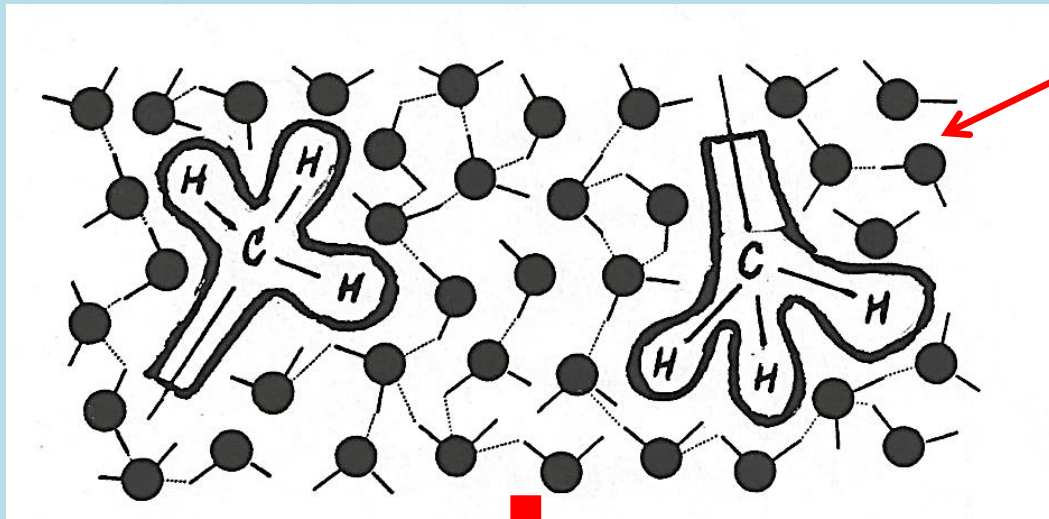

aminoskupina

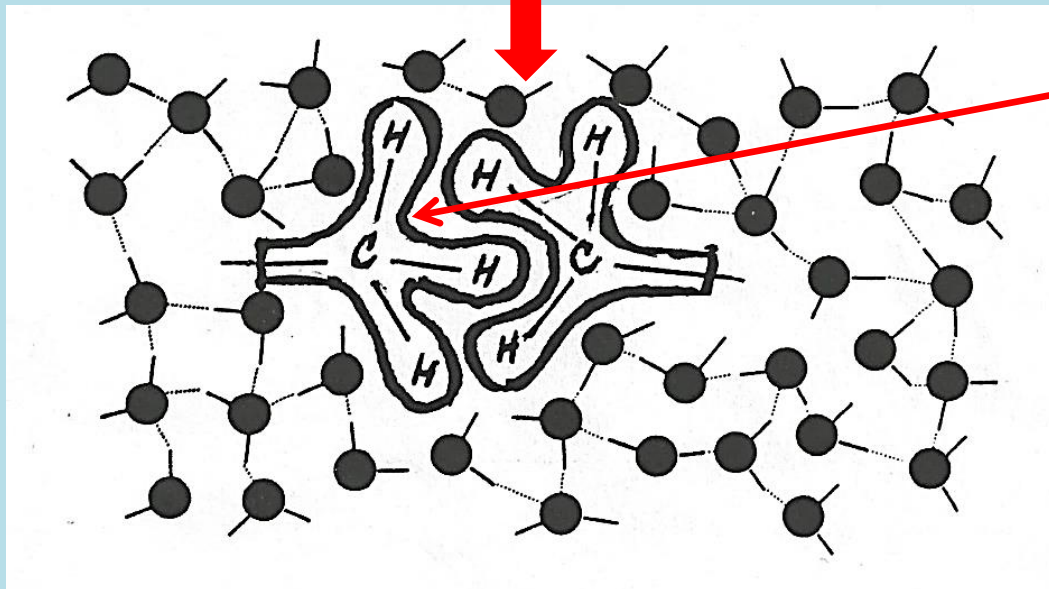
Hydrofóbní interakce

A

voda

B

hydrofóbní
interakce

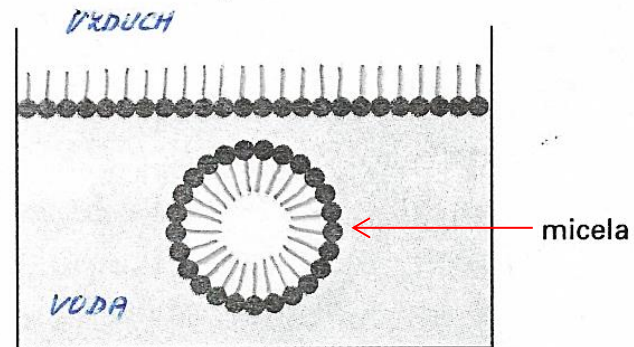
Lipidové agregáty

LIPIDOVÉ AGREGÁTY

Mastné kyseliny obsahují polární hydrofilní hlavičku a hydrofobní nepolární konec.

Ve vodě tvoří povrchovou vrstvu nebo drobné micely

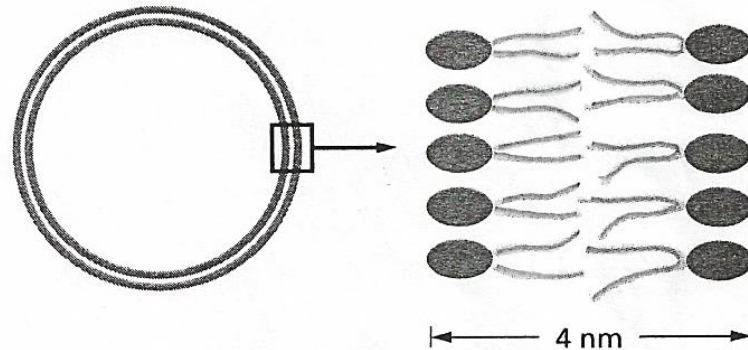

Jejich deriváty pak mohou tvořit větší agregáty udržované pohromadě hydrofobní interakcí.

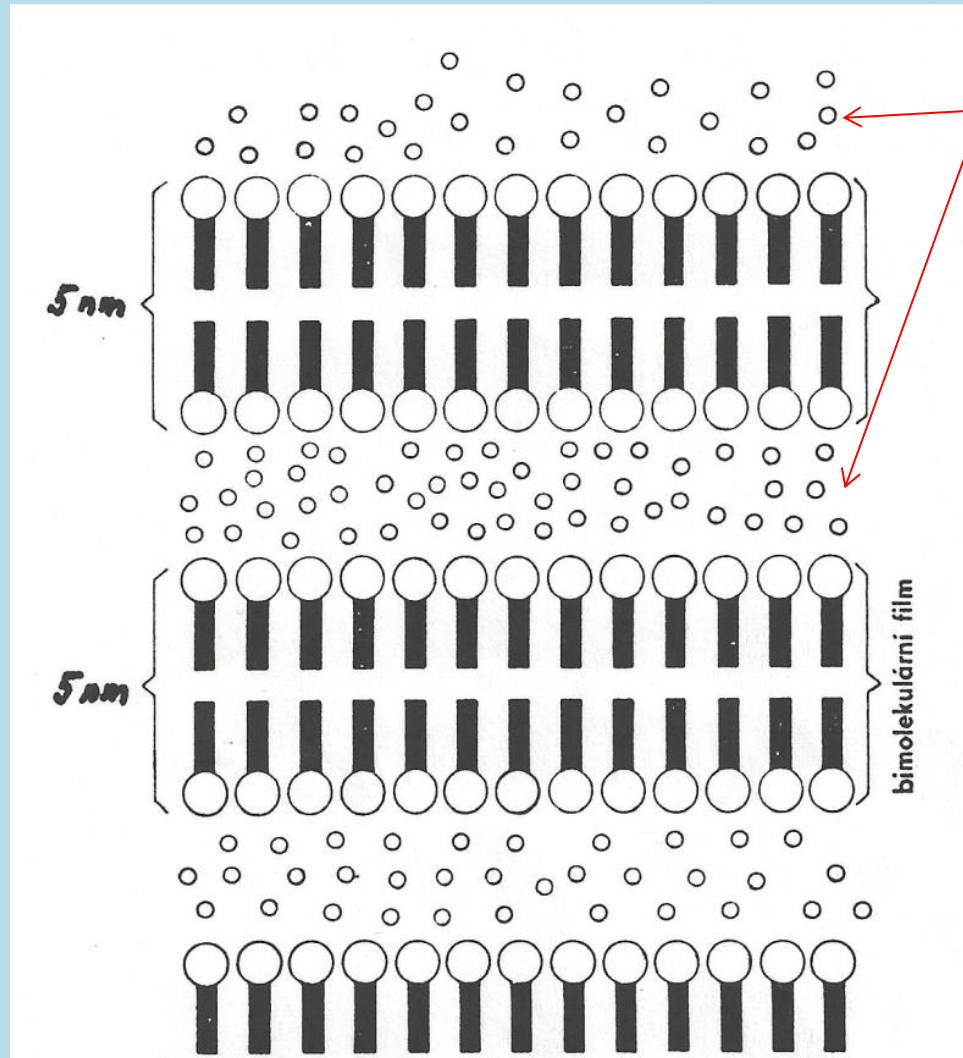
Triacylglyceroly tvoří velké kulovité kapénky v buněčné cytoplasmě,

Fosfolipidy a glykolipidy tvoří uzavřené dvojné vrstvy, které jsou základem buněčných membrán.

Schéma lipidické dvouvrstvy

rozpouštědlo
(voda)

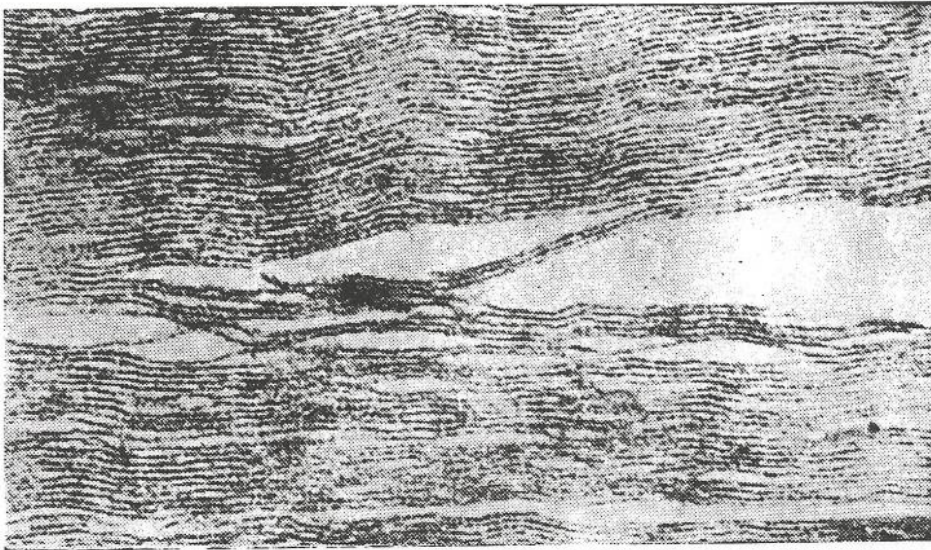
Úkol č. 1

Autoagregace fosfolipidů

Myelinové útvary

Myelinové útvary. Myelinové útvary vznikající z fosfolipidů v epidermální rostlinné buňce. Podle GICKLHORNA.

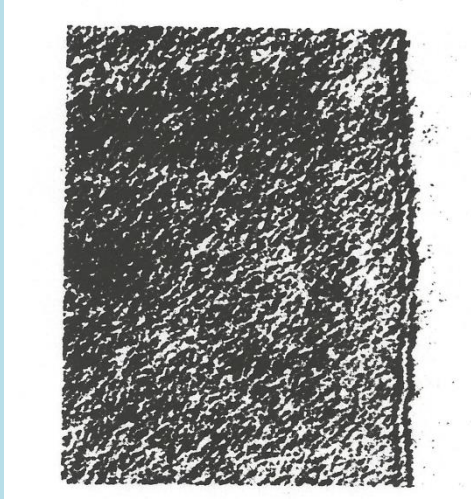
Řez myelinovými útvary v elektronovém mikroskopu. Střídají se bimolekulární filmy (tmavé) s vrstvičkami vody (světlé). Vrstvy lipidů se jeví (po fixaci a kontrastováním OsO_4) tmavé. Zvětšení 220 000krát. Podle STOCKENIA.

Úkol č. 2

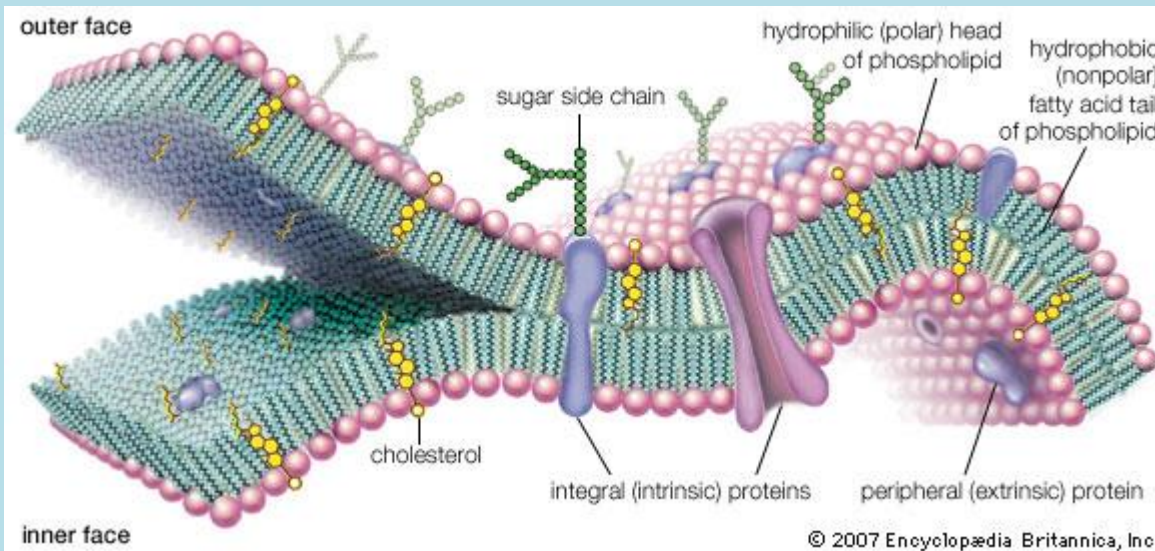
Plazmatická membrána erytrocytů

Biomembrána

Příčný řez povrchem
erytrocytu – při velkém
zvětšení elektronového
mikroskopu je povrchová
membrána patrná jako dvě
tmavé linie

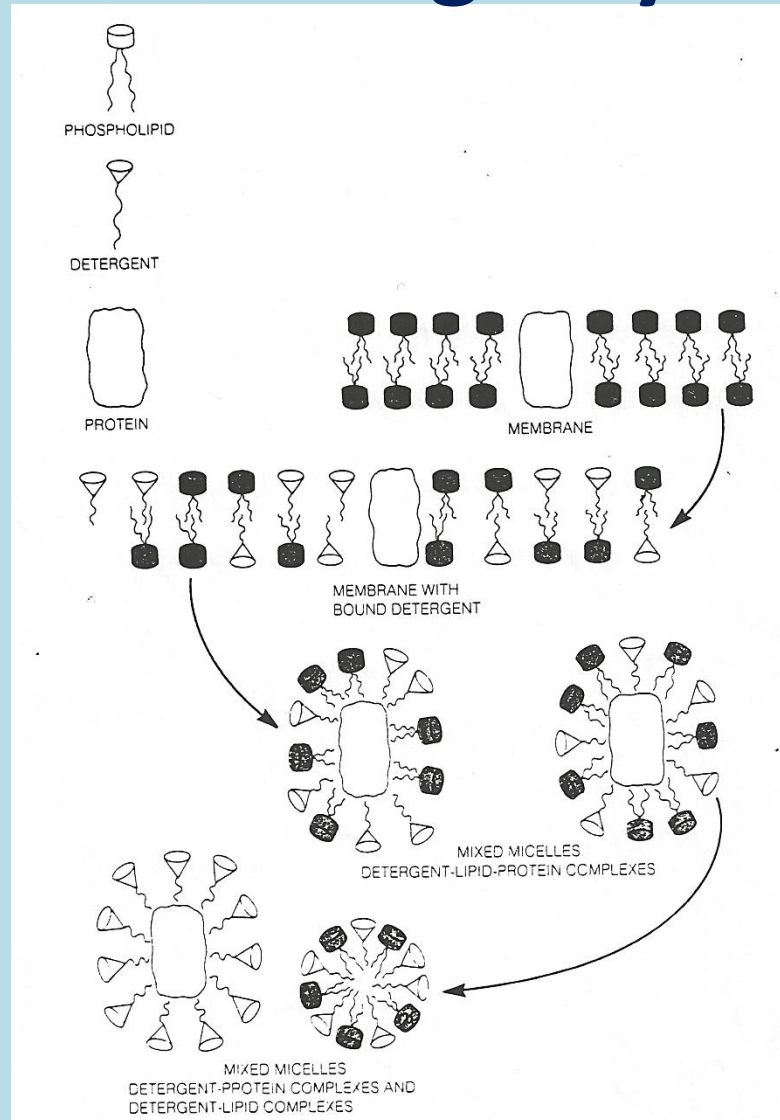
Příčný řez povrchem erytrocytu

Model biomembrány

Rozpouštění buněčných membrán detergenty

Úkol č. 2 a)
Indukovaná hemolýza

Rozpouštění buněčných membrán detergenty

Úkol č. 2 a)

Indukovaná hemolýza

detergent

2% roztok

Tritonu

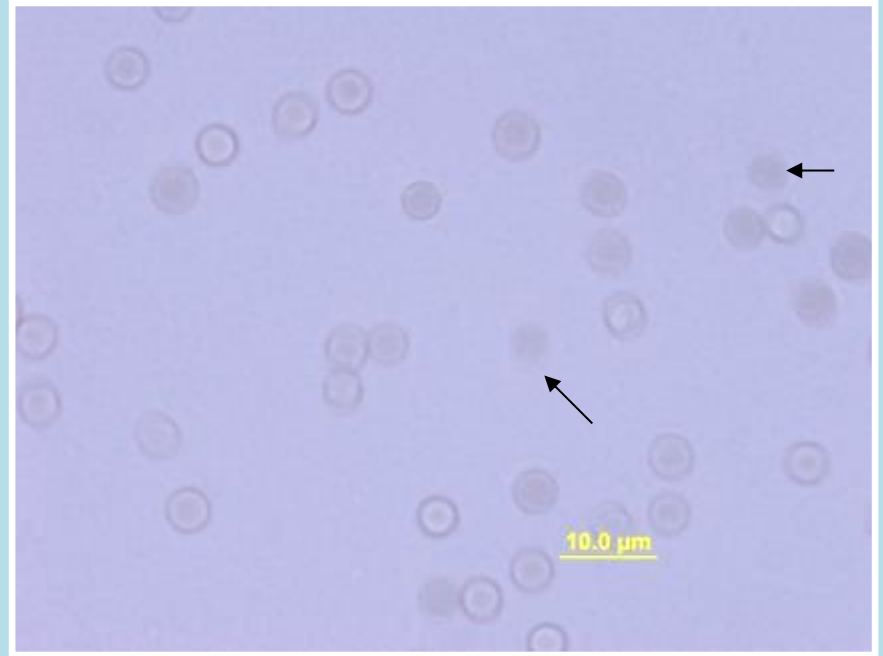
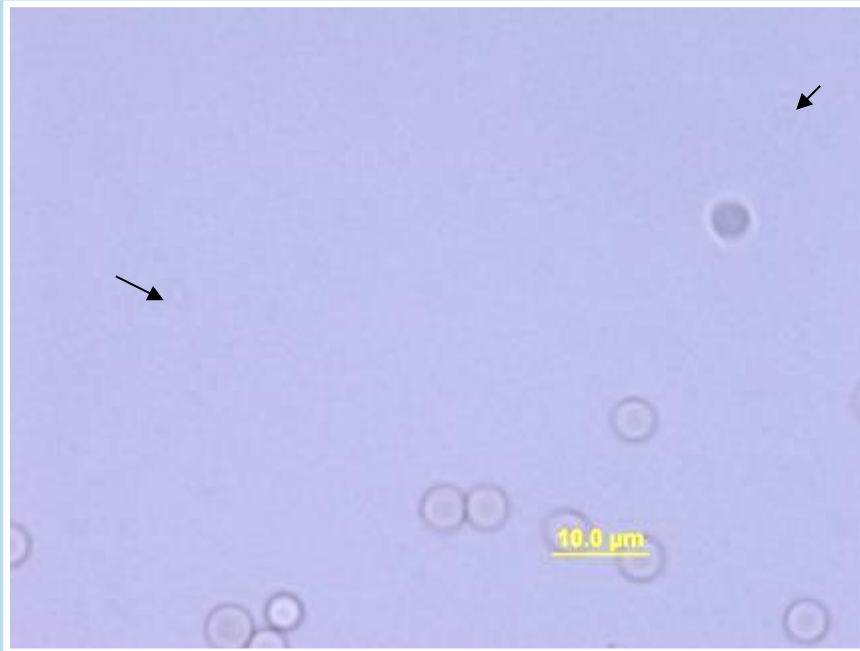
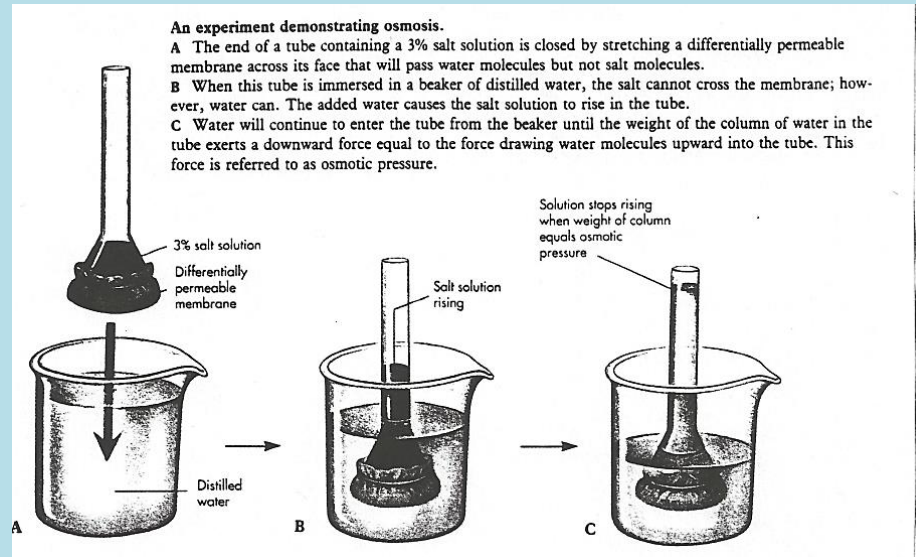

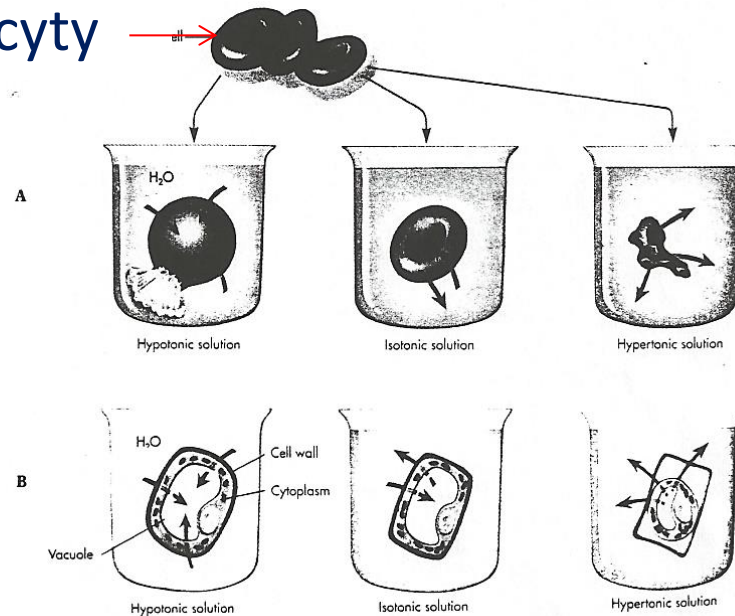
Foto Pavla Válová

Chemická hemolýza beraních krvinek pomocí 1% roztoku Tritonu (detergentu).
(Šipky označují zbytek krvinky po rozrušení biomembrány.) Z: 1 000x (imerze).

Experimenty demonstrující osmózu

Erythrocyty

Osmotická plasmolýza

Úkol č. 2 b)

Plasmorhiza erytrocytů

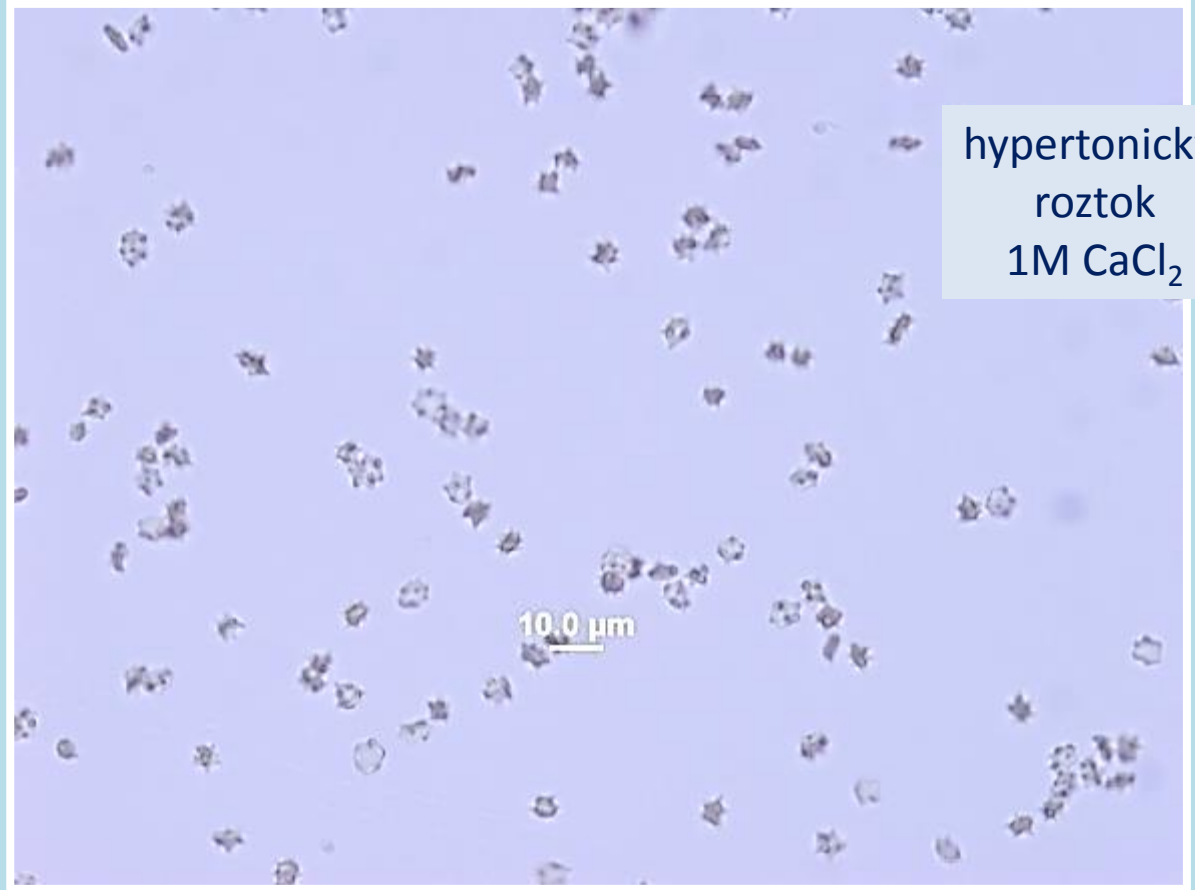
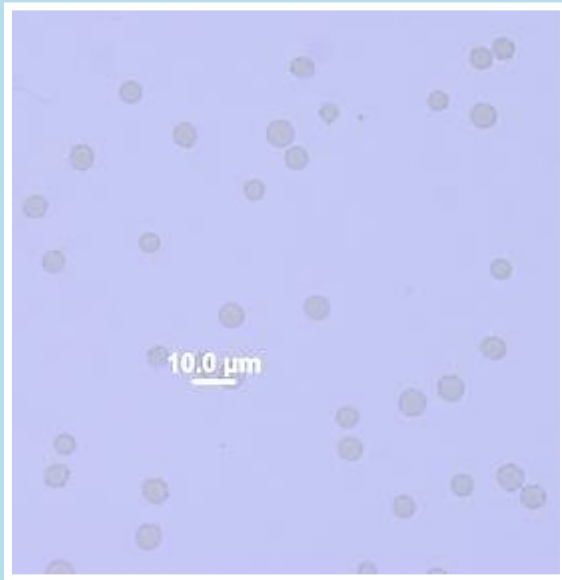

Foto Pavla Válová

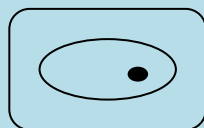
Koňské krvinky ve fyziologickém roztoku (vlevo) a v hypertonickém 1M CaCl₂ (vpravo) → vznik tzv. **echinocytů**. Z: 400x.

Rostlinné buňky – osmotické děje

PLAZMOLÝZA X PLAZMOPTÝZA

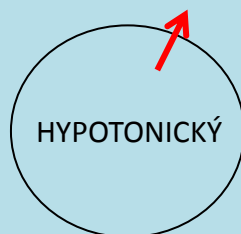
Scvrkávání protoplastu

Praskání třešní

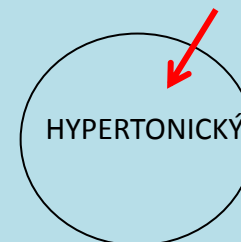

Voda ven z buňky

HYPERTONICKÝ

Voda do buňky

HYPOTONICKÝ

! HEMOLÝZA = ROZRUŠENÍ ČERVENÝCH KRVINEK

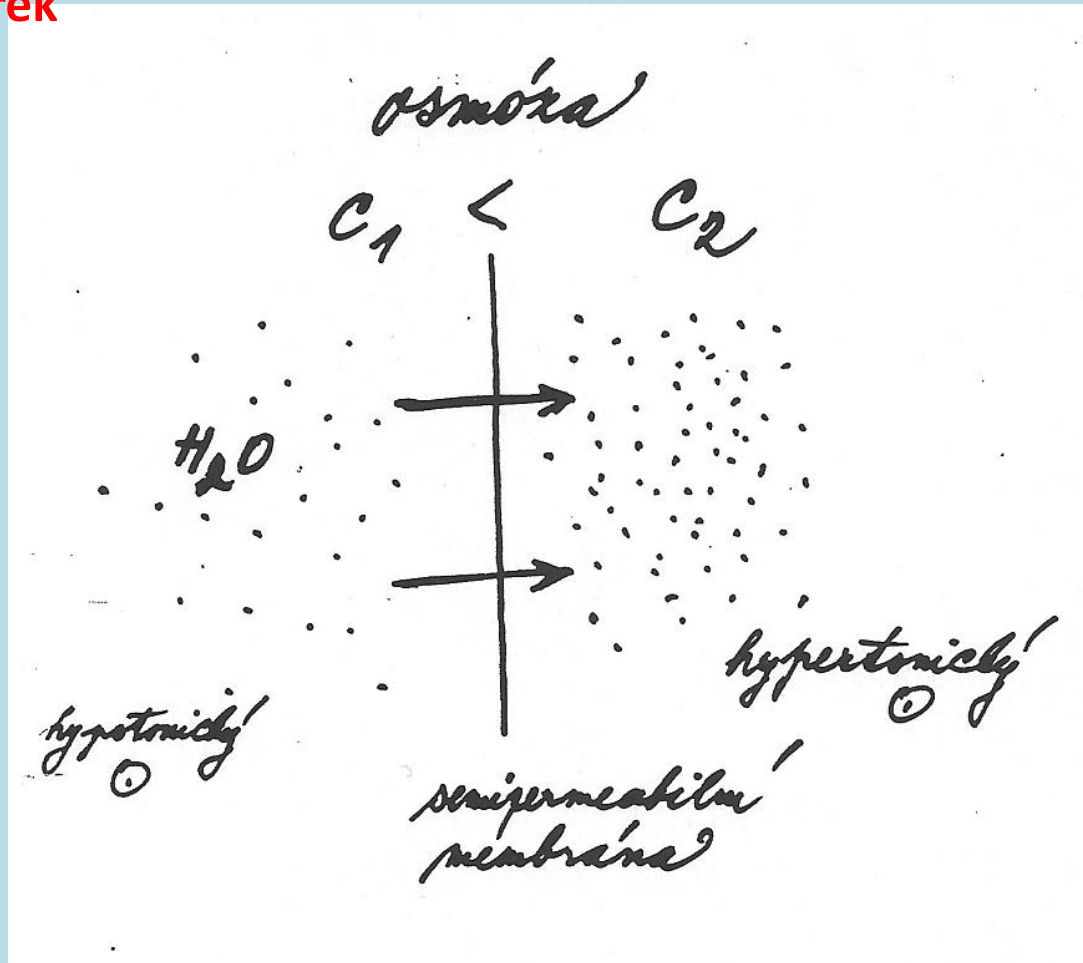

Traubeho měchýřek - model osmózy

Úkol č. 3

Traubeho měchýřek

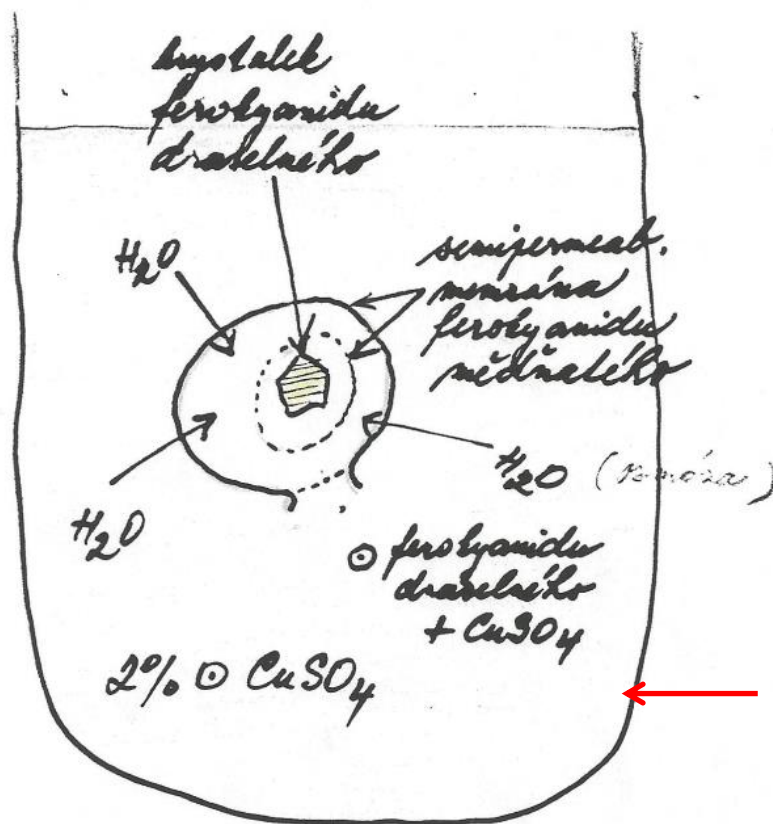
- osmóza

Traubeho měchýřek - model osmózy

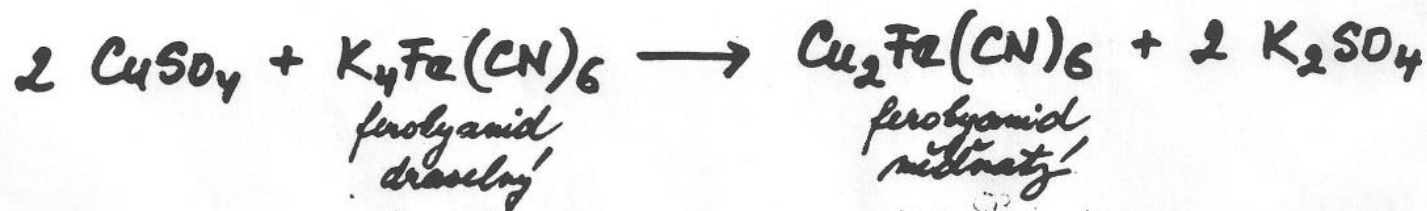
Úkol č. 3 a)

Traubeho měchýřek
- osmóza

Zkumavka s 2% roztokem
síranu měďnatého

Chemická rovnice

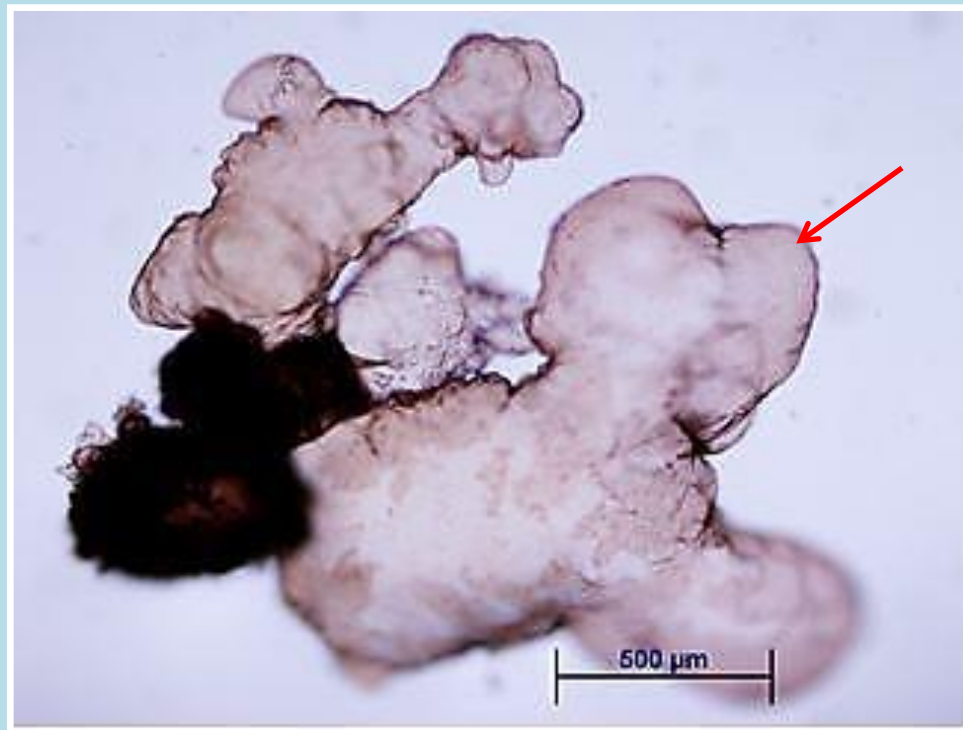

Traubeho měchýřek - model osmózy

Úkol č. 3 b)

Traubeho měchýřek
- osmotická soustava

Prerarát na podložním sklíčku
k prohlídce pod malým zvětšením (Z: 40x)

Vznik Traubeho měchýřků se semipermeabilní membránou na povrchu (šipka).
Krystalek žluté krevní soli (tmavý) při reakci s 2% roztokem síranu měďnatého;
pozorováno pod mikroskopem bez krycího sklíčka.